

Бечке тезе о језичкој политици -

11+1 захтева за јачање друштвене партиципације

Бечке тезе о језичкој политици саставила је уочи XVII Међународне конференције наставника немачког језика у Бечу (IDT 2022) међународна експертска група (погледај линк). Ове тезе су представљене у оквиру IDT 2022 и усвојене на завршној свечаности 20. августа 2022. године. Тезе су упућене политичарима као и стручном свету следећи мото конференције mit.sprache.teil.haben.

Примарни циљ учења и наставе језика и језичког образовања условљеног струком је развијање дискурсних вештина, које захтевају и омогућавају одговорно учешће у процесима доношења одлука и равноправног учешћа у друштву.

1. Учење немачког језика се одвија у вишејезичном друштву. Ученици у настави користе компетенције као и искуства других језика и култура, што се мора поштовати. То мора да подржи језичка политика, која узима у обзир друштвене и индивидуалне ресурсе као и глобалне и регионалне перспективе и чињенице. Језичка политика, друштвени и индивидуални ресурси, као и глобална и културна хетерогеност друштва морају се одразити на израду наставног материјала и могућности учења, у наставним плановима и програмима, у избору наставних садржаја, као и у образовању, усавршавању и истраживању.
2. Међународна сарадња се мора финансијски и структурно олакшати и унапредити. Она је утолико успешнија ако све стране имају иста права и ако се сарадња базира на отвореној и транспарентној размени, за коју се морају обезбедити одговарајући услови. Стручна удружења за немачки језик као страни језик и / или као други језик треба да буду призната и да имају посебну подршку, како би, захваљујући ојачаној позицији, могла да испуне своје задатке умрежавања и трансфера експертизе.
3. Водећи принцип учења и наставе немачког језика мора бити идеја оснаживања, односно развоја једне такве језичке компетенције, која од самог почетка упућује на даље самостално учење и ангажовање у друштву као и на радном месту. На различита интересовања и захтеве ученика се мора одговорити широком понудом која уважава њихове потребе. Они нису „људски ресурси“, већ се морају посматрати и штитити као субјекти са својим људским достојанством. То важи како за наставу немачког као језика струке и за образовање одраслих тако и за учење и наставу језика уопште.
4. Језички репертоари омогућавају учешће у друштвеним процесима. Језичко образовање у контексту миграција се мора оријентисати на животну реалност

миграната и њихове потребе на послу али и у свкодневном животу. Знање језика мора бити одвојено од питања њиховог боравка и не сме бити главни услов на тржишту рада или за остваривање социјалних бенефиција. Језик се не сме злоупотребљавати као инструмент дискриминације.

5. Настава немачког језика у школама широм света мора бити тако конципирана тако да се као ресурс користи целокупан језички репертоар ученика и да се повежу учење језика са савладавањем стручних садржаја и усвајањем интердисциплинарних вештина. Наставни план и програм и циљеви морају бити формулисани у складу са тим, а учење језика и језичко образовање би требало омогућити да се континуирано одвија од предшколског нивоа па до краја школовања.
6. У контексту високог образовања, програми стипендирања и финансирање истраживања морају се развијати уз подршку државе како би се повећале могућности за мобилност и сарадњу студената, предавача и истраживача, који дају значајан допринос успешном учењу језика. Без обзира на њихову социо-економску позадину, њима се мора омогућити приступ жељеним студијским и истраживачким програмима, посебно у земљама немачког говорног подручја.
7. Истраживање не сме бити монополизовано или ограничено (образовном) политиком. Његова слобода и разноврсност у оквиру предмета немачки језик као страни односно други језик морају бити загарантоване. (Образовна) политика мора спознати резултате истраживања поменутих предмета (немачки језик као страни односно други језик) и имплементирати их у одговарајуће мере. Трансдисциплинарна и међународна сарадња у истраживању морају се промовисати исто колико и отварање научне комуникације за глобалну експертску заједницу и ширу јавност.
8. Наставници широм света морају имати приступ висококвалитетним понудама за кавалификације и усавршавање које испуњавају високе стандарде квалитета и узимају у обзир актуелне иновације у оквиру предмета као и регионалне и институционалне разлике у појединачним културама наставе и учења. Различити финансијски услови не смеју бити препрека. Учешће у програмима за стицање кавлификација мора се подстицати свим могућим средствима, признавати и вредновати у одговарајућем професионалном контексту.
9. Услови рада наставника у школским и ваншколским установама морају се побољшати. Одговарајућа надокнада укључује уравнотежени однос између времена проведеног у непосредној настави, утрошеног за припрему наставе и за обавезе после ње, као и радне односе са дугорочним изгледима и могућностима за даље усавршавање и стицање кавилфикација.

10. Дигиталне промене су отвориле мноштво нових могућности за учење и подучавање језика, на пример на часовима са директним присуством, за фазе самосталног учења као и у виртуелној учионици. Дигитализација такође олакшава међународну сарадњу у области истраживања и језичке политике. Међутим, дигиталне могућности не могу да замене размену у непосредном контакту и не смеју да доведу до смањења људских ресурса на лицу места. Како дигитализација не би погоршала већ постојећи диспарат, приступ дигиталном свету мора бити обезбеђен за све, и то у виду одговарајуће техничке опремљености као и могућности за обуку и усавршавање.
11. Учење немачког језика подразумева језичко образовање, које обухвата и естетско и културно-рефлексивно учење и омогућава конфронтацију са категоријама као што су одрживи начин живота, људска права и родна равноправност. Учење језика треба да промовише културу мира и ненасиља, као и уважавање културне разноликости развијањем способности укључивања у дискурс. Учење језика на тај начин доприноси одрживом развоју и јача космополитски став. Језичка политика се мора етаблирати као независна област политике која се равноправно позиционира у дискусијама са другим политичким областима и која се не посматра само као питање које се прожима, као што је то до сада био случај. Етаблирање и формирање језичке политике као независне области је такође задатак за поједине државе, као и за наднационалне и невладине институције и мреже и увек се схвата на основу друштвене и индивидуалне вишејезичности и на основу циља партиципације.